

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

XII. Agit de voluntate Dei quoad salutem hominum; & proinde de subrogatione quorundam in locum aliorum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

FERIA QUINTA CINERUM,

CONCIO

DE VOLUNTATE DEI QUOAD SALUTEM
hominum : ubi de subrogatione quorundam
in locum aliorum.

Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac & Jacob in regno Caelorum, filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores. Matthæi 8.

IN Centurionis, hominis Gentilis, seruo, qui jacebat in domo Paralyticus, statum habemus populi Gentilis cuius propè erat salus conclamata. In accessu Centurionis ad Christum per Judæos, vocationem gentium per Judæos, quia (Isai. c. 2.) *de Sion exibit lex, & verbum Domini de Jerusalem: Et c. 60. Et ambulabunt gentes in lumine tuo.* In fide Centurionis superante fidem Judæorum, mirabilem gentium conversionem supra Judæos secundum illud, *Non inveni tantam fidem in Israël:* In puero Centurionis sanato, vocationis gentium figuram, sicut in altero Centurione eadem gentium vocatio & fides cœpta est: uti dicitur Act. 10. In Christi sermone ut ait Chrysost. Sententiæ eujusdam ac Judicij pronuntiationem. In miraculo, ut idem Chrysost. ait, fidem

verborum signo confirmat, quia doctrinā planè admirabilem afferebat, de quâ nobis hodie sermo instituendus est, si prius lumen è cœlo accersiverimus. *Ave Maria.*

IN Christi sanationibus & miraculis aliud fuit quod intendebat vel petens vel accipiens, aliud quod volebat qui faciebat ac operabatur. Qui petebat, salutem attendebat, ac liberationem ab aliquo incommodo, itaque vel misericordiam eius, vel potentiam sollicitabat, ut ille, *si vis potes me mundare.* Item *si quid potes adjuva nos.* Item filij David *miserere nostri.* Qui verò sanabat ac faciebat miraculum, longè aliquid majus intendebat, itaque factò & miraculo doctrinam addebat, & verbum, & utroque aliquid significabat. Ac ne vager per singula & in hodierno harem

R 2

Evan-

Evangelio, quod Centurio quæsit, servi sui fuit sanatio, quoniam in domo jacebat Paralyticus, & ut ait Lucas, *Erat moriturus* & aliunde ut ait idem: *Illi erat pretiosus, et timos charus & in pretio: secundum illud Sapientis. Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua*: Itaque Christi pulsat potentiam: *Dic verbo, & sanabitur puer meus*: Matth. *eipe lo gon*. dic verbum. Sed quod Christus & factus, & oratione voluit, longè sublimius fuit: hoc nempe admirabile mysterium ut loquitur Apostolus Rom. 11. Quod nos ignorare prohibet, his verbis. *Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo gentium intraret*. Est autem eiusmodi, Evangelicam gratiam Judæis primùm ex promissione offerendam, quam si respuerent, non de futuros, qui illam per fidem acceptarent, sed statim cum latiore cum fructu, transferendam ad gentes, quæ Judæorum loco in regnum admitterentur. Sed quoniam omne mysterium latet, atque involutum est, & aliunde uti dicitur Tobia 12. *Sacramentum Regis abscondere, bonum est, opera autem Dei revelare, & confiteri honorificum est*, placet illud mysterium paucis verbis à me prolatum & in hodierni Evangelij tum miraculo, tum oratione comprehensum, uberius vobis exponere quod sequentibus propositionibus facio.

1. Propositio. Sicut Deus neminem salvat per vim & coercionem; ita voluntas quæ vult aliquos esse salvos, non potest hominem, vel malitiâ, vel ignaviâ, impediri. 1. Pars probatur.

1. Quia cum multis modis homines salvare Deus potuisset voluit per me-

rita, oportuit itaque ut volentes salvarentur, nam ad meritum requiritur libertas.

2. Probatur ex principiis salvationis, quæ duo sunt, gratia, & voluntas; atqui gratia non cogit, sed vocat, itaque in intellectu tantum ostendit, in voluntate, blanditur, secundum illud Augustini lib. de Peccator. meritis & remissione: Ut autem innotescat, quod latebat, & suave fiat, quod non delectabat, gratia Dei est, quæ hominum adjuvat voluntates. Quod si aliquando dicitur trahere, intellige non vi sed amore, non necessitate sed delectatione, secundum illud August. Tract. 26. in Joan. Trahit sua quemque voluptas, non necessitas; sed voluptas, non obligatio, sed delectatio. Unde tractionem Patris ad filium sic explicat Prosper lib. contra Collator. cap. 6. Non resistentem invitumque compellit, sed ex invito volentem facit: propterea eiusmodi gratiam appellat D. Augustinus victtricem delectationem. Quod si gratia non obest libertati, multo minus voluntas, quæ est alterum salvationis principium. Verum igitur est hominem ut non salvari: idque certè ita decuit esset, ut nimirum nemo invitus esse. Beatus, cum potius omnes beatitudinè appetant: ad hæc, tantum bonum est beatitudo, ut omnibus votis, & desideris, & voluntatibus appeti debeat.

2. Pars propositionis nempe Dei voluntatem quæ vult aliquos esse salvos, impediri non posse hominum vel malitiâ vel ignaviâ.

Probatur 1. Quia ideò hæc voluntas Dei vocatur ab Apostolo, propositum,

tum, unde apud Augustinum vocatio secundum propositum semper habet effectum: & Isaia 46. *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* & Joan. 10. de Ovis suis. *Non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.*

Probatur 2. Ex Sap. 12. *Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas, & cum magnâ reverentia disponis nos, subest enim tibi cum volueris, posse.* Ex quibus verbis discimus cum in Dei potestate sit omnibus modis movere liberum arbitrium sic movere potest ut faciat ut velit, quapropter rectè dicitur, *subest tibi cum volueris, posse.* Itaque licet multi nolint vel malitiâ, vel ignaviâ, ita tamen quosdam vocat, ut infallibiliter veniant. Ita cum multi ad cœnam invitati venire nolissent, alios sic vocavit, ut venierent; quod significavit cum dixit Dominus servo, Lucæ 14. *Exi in vias, & sepes, & compelle intrare ut impleatur domus mea.* Ista compulsio, est peculiaris vocatio cui nemo resistit, & quæ suum semper habet effectum.

Probatur 3. Quia sic naturâ comparatum est, ut quod quidam respuunt, alij plurimum faciant. Itaque licet in tanto hominum numero multi sint qui vel malitiâ, vel ignaviâ salvari nolint, illi tamen efficere non potuerunt, quin aliqui salvari velint auxiliante gratiâ: ut in figuli manu, vasa multa franguntur, sed quædam coherant & conservantur: Er hic valet argumentum Apostoli Rom. 3. *Si quidam illorum non crediderunt, nunquid incredulitas illorum fidem Dei evacuavit?* absit. Ita si quidam noluerunt salvari, non tamen Dei de hominibus salvandis consilium perit: nã uti dicitur Rom. 11. *Sine pœnitentiâ sunt*

dona, & vocatio Dei: Cum itaque dare gloriam hominibus decreverit non idè consilium mutat, quod accipere nonnulli recusent, sed ea voluntas semper perdurat, & in aliquo effectum tandem habebit.

2. Proposito est, Deus generatim statuit certam & quoad numerum determinatam hominum multitudinem salvare.

Probatur 1. Ex verbis Christi Jo. 14. *In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* Igitur ut concludit Nazian. orat. 1. Theol. non una tantum, sed plures: Age vero (inquit) eas ne putas omnes impleri, an quasdam quidem impleri, cæteras autem minimè, ut inanes, & frustra paratas? utique omnes. Nec enim à Deo quidquam temerè, atque incassum factum est: Et hoc conveniens est Dei bonitati ut plures ad vitam illam beatam ordinarentur, nec unus aut pauci admodum. Idem docuit Augustinus Epist. 106. ad Bonifac. ubi de prædestinatis sic loquitur: Quorum ita certus est numerus, ut nec addatur ei quidquam, nec minuatur ex eis: Prosper Epistolâ de libero Arbitrio ad Ruffinum, certum docet esse definitumque numerum prædestinati in vitam æternâ populi, & secundum propositum Dei vocantis, electi. Quod quidem (inquit) tam impium est negare, quàm ipsi gratiæ contrariè.

2. Probatur ex illo Apocal. 3. *Tene quod habes ne alius accipiat coronam tuam:* quod explicans Augustinus lib. de Corrupt. & Grat. cap. 13. Si alius non est accepturus, nisi iste perdiderit, certus est numerus: Ex quo loco hoc efficaciter trahitur argumentum: Si alius non

est accepturus coronam, nisi iste perderit, id fieri oportet, ne prædestinatorum multitudo crescat ultra certum numerum prædefinitum, igitur illius hominis prædestinatio pendet ex eo, quod certus numerus prædestinatorum fuerit prædefinitus, & ab eo numero defecerit alter.

3. Probatur. Ex communi Theologorum sententiâ quam ex Augustino sumunt, tunc demum finem habiturum mundum cum impletus fuerit numerus prædestinatorum, & in hunc sensum afferunt responsionem datam Martyribus poscentibus vindictam Apocal. 6. *Et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum qui interficiendi sunt, sicut & illi.* Cum itaque mundus sit finiturus illo numero completo, oportet illum numerum esse determinatum, ante quem mundus non finiat, post quem mundus non duret, etenim propter electos mundus creatus est.

Et hoc conveniens est divinæ sapientiæ & providentiæ quæ Civitatem illam præparavit certo ordine comprehensam, & in illâ tot mansiones, & convivium sic instruxit ut tot loca præpararit: Vnde cum invitati fuissent aliqui, & ex iis quidam venissent, alij non venissent, respondit servus, *Domine factum est ut imperasti, & adhuc locus est: Cui Dominus: Exi in vias & sepes & compelle intrare, ut impleatur domus mea: certe ante impletam quoslibet invitat, illâ autem impletâ neminem vocat.*

3. Propositio est. Quamvis multi suâ culpâ nolint esse eo ex numero: impedire tamē non possunt quin numerus

ille, compleatur, unde fit ut ex nullo pendeat in particulari. i. pars probatur ex dictis. Quia cum Deus neminem cogat, multi sponte suâ nolunt venire, itaque verum est, quod dicitur, *Multi vocati, pauci vero electi*, nam plurimi ad cœnam Agni vocantur, sed ut ait Evangelista: *Noluerunt venire*, nemo itaque excluditur nisi culpâ suâ, quia omnes vocantur, & sincerè vocantur, nempe ut veniant.

2. Pars probatur 1. Ex Parabolâ invitatorum ad cœnam Lucæ 14. Nam cum dixisset multos fuisse invitatos, de illis ita subdit, *Et ceperunt simul omnes excusare.* Nè tamen crederes frustra paratam esse cœnam: *Tunc iratus Paterfamilias, dixit servo suo. Exi cito in plateas & vicus Civitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos, introduc huc.* Et ait servus, *Domine, factum est ut imperasti, & adhuc locus est: Et ait Dominus servo. Exi in vias, & sepes & compelle intrare, ut impleatur domus mea:* Ex quibus verbis colligitur, eos qui venire renuerunt, privatos quidem fuisse illo honore, iuxta illud: *Dico autē vobis quod nemo vivorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam:* sed tamen minimè effecisse, ut frustra parata fuerit cœna quia alij vocati sunt, qui venirent, & qui defacto venerunt, iuxta illud, *ut impleatur domus mea.*

2. Probatur ex verbis S. Joannis Baptistæ, Matth. 3. *Et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham, Dico enim vobis quoniam potens est de lapidibus istis suscitare filios Abraham, jam enim securis ad radicem arborum posita est.* In quibus verbis includitur cogitatio Iudæorum & Joannis responsio: cum enim

Joan-

Ioannes ad pœnitentiam Iudæos vocet, si perire nollent, ipsi hæc aqua dicit cogitabant, se esse filios naturales Abrahamæ: Deum autem fœdus cum Abraham pepigisse, ac semini eius salutem, atque hæreditatem esse pollicitum, itaque nil esse quod timerent venturam iram, non enim posse perire, nec Deum promissâ suâ posse abscindere, cum propter suam iustitiam, tum propter Abrahamæ Patris ipsorum sanctitatem ipsi acceptissimam: Quibus rectè Ioannes respondet. Posse Deum illis omnibus perditis adimplere promissiones Abrahamæ factas, de semine ipsius: Nam qui olim ex lapideâ & sterili vulvâ Saræ excitavit Abrahamæ filium, cuius deinde posteritas arenę maris cõæquata est, is modò ex illis quos Ioannes ostendebat lapidibus, eidem suscitare poterit semen in quo præster, quæ sunt Abrahamæ promissâ. Itaque lapidum potius fecit mentionem, ut scirent Deum simili olim modo, Abrahamæ filios dedisse, & aliquando daturum: sic enim appellat Scriptura sterilem Saræ vulvam, & emortuum corpus Abrahamæ Isaïæ 51. *Attēdite ad Petram unde excisi estis, & ad cavernam laci de quâ præcisi estis: Attendite ad Abraham Patrem vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos: quod & factum est, cum Deus ex Gentilibus saxa pro dijs colentibus, eisque secundum Davidem assimilatis, & in vitijs suis jam obduratis, plerosque per fidèi imitationem fecit esse filios Abrahamæ: neque enim, ut ait Apostolus Rom. 9. Omnes qui ex Israël sunt, ij sunt Isrælitæ: neque qui semen sunt Abrahamæ, omnes filij: sed in Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filij carnis, Hi filij Dei: sed qui filij sunt promissionis, & isti-*

mantur in semine. Ex quibus omnibus conficitur eos Abrahamæ filios qui converti noluerunt, non evacuasse Dei promissionem, sed vel ex lapidibus Deum suscitare potuisse filios Abrahamæ, in quibus facta ipsi divina promissio impleatur: unde Apostolus Rom. 9. *Non quod exciderit verbum Dei, non enim omnes qui ex Israël sunt, ij sunt Isrælitæ,* quia unis pereuntibus, alij substituuntur. Itaque quod proposuimus verum est, nempe qui ex electorum numero esse nolunt, minimè impedire quin ille numerus impleatur, ut qui nolunt fidem Abrahamæ imitari nec esse filij secundum promissionem impedire non possunt, quin promissio ipsi facta impleatur, nam etsi omnes filij Abrahamæ secundum carnem perirent, posset tamen ei Deus multiplici ratione filios dare, etiam ex lapidibus. Unde...

3. Pars facile probatur nempe illius numeri prædefinitionem nullo modo pendere à determinatâ prædestinatione alicuius singularis hominis. Quia hoc homine deficiente, substituendus est alius ad eum numerum explendum: In eo igitur tota est fundatoris, & Architecti sapientia, atque prudentia, ut definierit, quanta sit futura Civium multitudo, ut nec maior, nec minor: & quòd in Templo vel ædificio, tot mansiones assignentur extruendæ, nec plures, nec pauciores: non autem ut isti potius quàm isti homines eliganter, ut eam Civitatem aut illas mansiones impleant, nã si nō habeant aptitudinē, relinquendi sunt, ut aptiores eligantur, nō deerunt autē in tantâ multitudine possibiliū qui apti existant: Ita in lapidum electione

res.

res se habet: & in hominum electione ut numerum impleant salvandorum.

4. Propositio ex præcedentibus sequitur: Inde evenit ut casus & perditio unius sæpe sit causa felicitatis salutisque alterius: Dixi sæpe, ne intelligas id semper fieri, quod aliqui dicunt, nunquam permitti à Deo, ut justus aliquis cadat & condemnetur, quin alium ipsius loco substituatur, quasi singulis quibusque cadentibus, totidem alij prædestinati subrogarentur: Quia ut patet experientiâ multitudo cadentium à gratiâ, & damnatorum longè major est quàm sit multitudo peccatorum hominum, qui prænitentiam resipiscunt, & perseverant.

Probatur 1. id sæpe contingere, ex variis Scripturæ locis: Et quidem ex Parabolâ invitatorum ad cœnam; nam qui postremi sunt vocati, non fuissent vocati, si primi venire voluissent, sed quia venire noluerunt, & adhuc locus erat; ideò usque ad sepes itum est, exitisque viarum ut domus impleretur: primorum itaque exclusio, causa fuit introductionis aliorum. Eodem pertinet illud Job. cap. 34. *Conteret multos, & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis.* Ex interpretatione B. Gregorij, cuius sunt verba. Notandum verò est quia dum alijs cadentibus, ad standum alij solidari perhibentur, electorum numerus certus ac definitus ostenditur. Loquitur autem Job de Regibus ac Principibus à quibus Deus regnum aufert & coronam quam alteri, alteri, & sæpe humili tradit: sicut itaque in illis unius casus, est alterius exaltatio, ita sæpe in ordine gratiæ contingit.

Ita admonet Deus Apocal. 3. Episcopum Philadelphiam, *Tene quod habes, nè alius accipiat coronam tuam:* Nam alius non est accepturus, ait Augustinus, nisi iste perdidit: & si perdidit, alius est accepturus: quippe Deus nemine indiget, quare si quis oblatâ nõ utitur gratiâ ad alium transit. *Sunt enim,* ut ait Apostolus, *dona Dei sine penitentiâ;* quæ dare decrevit, semper dat, non quidem nolenti, sed volenti, quod si aliquis nolit, erit quit volet, qui autem recusabit, ut suo damno ita alterius emolumento perdet. Ita Saül dum se regno præbet indignum, Davidi aditum præbuit ad regnum, secundum illud Samuelis ad Saûlem 1. Reg. cap. 15. *Scidit Dominus regnum Israël à te hodie, & tradidit illud proximo tuo, meliori te: Porro triumphator in Israël non parcat, & penitentiâ non flectetur, neque enim homo est, ut agat penitentiâ:* Et cap. 16. *Et directus est spiritus Domini à die illa in David, & deinceps spiritus autem Domini recessit à Saül, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino.* Ita repudiatio Vasthi Reginæ locum dedit Esther, quæ nunquam ad regnum venisset, nisi Vasthi perdidisset: si Judas Iscariotes locum suum tenuisset, nunquam Matthias undecim fuisset annumeratus, sed uti dicitur Actor. 1. *Episcopatum eius accipiat alter.* Quid enim necesse fuit Matthias fieri Apostolum, nisi quia Judas locum suum amisit, qui vacuus esse nõ debuit? Quod de paucis factum ostendimus, de innumeris probari posset, tam id quotidie contingit. Sed parum est quod in singulis (licet multis) id accidat:

Totius unius populi exemplum habemus

bemus in Scripturâ Exodi 32. cum enim populus absente Moyse in idololatriam prolapsus fuisset, inter cætera quæ Deus iratus in populum dixit Moyfi hoc fuit. *Cerno quod populus iste dure cervicis sit, dimitte me ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam:* Certè si Moyse Deum non placasset, repudiato Ibraële, aliam gētem in suum populum assumpfisset, & Israëlis repudiatio fuisset alterius gentis evectio: sed quod illo tempore factum non est, id postea mutatione graviore factum est: Nam licet Christus in omnium hominum bonum venisset, quia tamen peculiariter illi populo promissus fuerat secundum illud Deuteronomio. 18. *Prophetam de gente tuâ, & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies:* unde Apostolus Rom. 9. *Quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium & promissa, quorum Patres, & ex quibus est Christus secundum carnem:* & propterea cum venisset dicebat Matth. 15. *Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domus Israël.* & Matth. 10. *Apostolus missurus, ita præcepit. In viam gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves quæ perierunt domus Israël:* idque Apostoli initio observarunt: (Non quod Christus pro omnibus mortuus non fuerit, omnesque non redemerit, & omnium curam non gesserit, fuit enim propitiatio pro peccatis totius mundi, & redemptor universalis, sed quia hæc salus & redemptio non eodem ordine annuntianda, & communicanda fuit, sed prius Iudæis & postea gentibus, unde futurum erat, ut gentes, quibus eo tempore salus non

annuntiabatur, fructu redemptionis, privatae essent, quam omnino percipissent, si salutis verbum citius eis esset notificatum) quia, inquam, Iudæi verbum illud neglexerunt hinc factum est ut è gratu suo dejecti sint, & in eogentes collocatae: & ita ordo prædicationis per Iudæorum incredulitatē mutatus est; ipsis enim non credentibus, Apostoli ad gentes statim conversi sunt, & factum est, ut citius eis annuntiata sit salus, & multo plures eam receperint: Quam doctrinam docuere Paulus & Barnabas Act. 13. *Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quia repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce convertimur ad gentes, sic enim præcepit nobis Dominus:* Nota illud primum, quod Christus etiam docuerat Luc. 14. per parabolam invitantis multos ad cœnam magnam, nam cum se excusasset, dixit *Pater familias exi cito in vicos & plateas:* hæc vox cito significat gentes etiam vocandas, sed non ita cito, sicut factum est propter Iudæorum incredulitatem: Porro non solum citius salus gentibus est annuntiata ex Iudæorum incredulitate, & primi facti sunt Gentiles, secundum illud. *Et erunt novissimi primi, & primi novissimi,* sed etiã loco Iudæorum gentes subrogatae sunt & insertae Christo & Ecclesiæ: fractis enim naturalibus Olivæ ramis, inserti sunt rami oleastri: Quod si Iudæi omnes credidissent, gentes quidem postea vocatae fuissent, sed multæ interim perissent, nec loco Iudæorum fuisset subrogatae: Deus itaque ex incredulitate Iudæorum perfecit celerem gentium salutem, & per eam Iudæorum ruinam implevit: Hoc significant

illa Apostoli verba Rom. II. *Illorum delictio salus est gentibus, ut illos emulentur: Et postea. Delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum, divitiæ gentium.* Quia quò pauciores ex Iudæis crediderunt, eò plures ex gentibus: Et postea. *Amisio eorum, reconciliatio est mundi.* Item *Aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster es, insertus es in illis:* id est, loco illorum; eorum enim casus, tuæ exultationis occasio est. Hoc itaque cogita primos Christianos è gentibus, qui tamen primitivam Ecclesiam composuerunt, perituros fuisse, nisi Iudæi fidem repulissent, sed illis cadentibus in eorum locum magno suo bono sunt positi, & Christi prophetia effectum habuit, *Dico autem vobis quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, (nam undique gentes convocate sunt) & recumbent cum Abraham, Isaac & Jacob in regno Cælorum, filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores.* Atque ex horum ejectione oritur, quòd illi introducantur, adeò verum est, quòd diximus, unius casum esse alterius elevationem. Itaque in universum sic pronuntiat S. Tho. 1. p. q. 23: art. 6. ad 1. Non permittit Deus aliquos cadere quin alios erigat: sic in locum Angelorum cadentium substitui sunt homines, & in locum Iudæorum Gentiles, quòd quâ ratione factum sit, ex Apostoli doctrinâ ostendimus.

5. Propositio est. Talè dispositionè valde esse mirabilè, unde ne illus de eâ dubitaret, eâ Christus & verbo & facto confirmavit.

1. Pars probatur quòd stupenda sit eiusmodi dispositio. Hæc enim in eâ cõtinetur 1. nò omnes æqualiter diligi,

quòd patet, quia quorundam est electio, itaque & prælatio: 2. quosdam ex prima intentione non salvari, sed tantum ex secundariâ, qui enim alterius loco ponitur, non suo loco sedet sed alieno: 3. quosdam ideo salvari quòd alij pereant, quid ita? nonne ambo salvari poterat? Ita quidem si Deus voluisset: sed eum numerum salvandorum determinasset, tam multos minimè creasset, nisi primi defecissent: quòd hinc patet, quia mundi consummatio tunc erit, cum numerus ille fuerit impletus, sed quâdiu locus erit in convivio tandiù vocabuntur ad cœnam: 4. Hinc fieri ut quibusdam expediat, alios perire, ut ipsi salutem assequantur, quid enim Apostolus Iudæos appellat mundi divitias, & eorum amissionem mundi reconciliationem, nisi quia ipsis pereuntibus, gentes salvæ factæ sunt.

2. Pars probatur. Etenim id verba Christi sonant. *Dico vobis quòd multi ab Oriente & Occidente venient & recumbent, cum Abraham, Isaac & Jacob in regno Cælorum, filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores.* Gloriam exprimit per Convivium, ad quòd primùm vocati Iudæi, sed quia venire noluerunt, gentibus locum dedere: Nonne Iudas filius regnerat, cui cum alijs discipulis dictum fuerat *super sedes duodecim sedebitis,* factus est autem gehennæ filius: At vero Æthiops quamvis barbarus, & unus eorum qui ab ortu, & occasu erant, unâ cum Abraham, Isaac, & Jacob æternis bonis fruetur: Quòd autem verbis dixit, id miraculo cõfirmavit; nam absens servum Centurionis iam in extremis positum verbo solo sanavit, quia enim

enim erat admirabile quod dicebatur, re ipsa ostendit, & miraculo; re ipsa, dum esse declaravit in homine Gentili maiorem fidem quam in ullo Iudæo. *Amē dico vobis non inveni tantam fidem in Israël;* miraculo autem, dum servum repente sanavit: prius dixit prophetiam, tum signum adjunxit, ut à rebus præsentibus fidem orationi acquireret, minus majore confirmans: nam quod studio si virtutis salventur, his oppositi pereant, nihil inconveniens sed rationi consentaneum, & legum præscriptis congruens est: verum membra fluxa ac resoluta roborare, & mortuum ex citare, maius quam secundum naturam erat, eiusque vires excedens: In quâ re admirabilem rerum conversionem agnoscit Chrysostr. nam uti tunc prophetiam miraculo confirmavit, ita eventu prophetiæ, signa verè facta fuisse creduntur: illi miraculum viderunt, ut crederent quod prædicebat, nos ex rerum eventu factum miraculum certo cognoscimus.

6. Propositio est: Ita mirabilem esse eiusmodi dispositionem, ut tamen iustissimæ rationes non desinit, atque utilitates maximæ. 1. enim id pertinuit ad summam Dei Sapientiam, ut suo fine non excideret, quantumcumque homines impedire conarentur: cum itaque certum hominum numerum salvare decreverit, *ae dona Dei sint sine pœnitentiâ,* quod aliqui noluerunt, id in alijs consecutus est: Immo hoc fuit opus summæ Sapientiæ, ut ex unorum ruinâ occasionem sumeret salutis aliorum, bonum ex malo eliciens, & ex Iudæorum incredulitate fidem gentium accellerans, ut ex istorum fide, alios aliquando

salvaret: qui procedendi modus, tam admirabilis visus est D. Paulo ut exclamarit. Rom. 11. *O altitudo divitiarum Sapientiæ & scientiæ Dei!* ipse enim solus id scivit per scientiam, & per sapientiam disposuit; *Quam incôprehensibilia sunt iudicia eius, & in vestigabiles viæ eius!* Iudicia Dei appellat quæ munde facere decrevit de singulis hominibus. Vias autem, modos per quos deducit ad effectum quæ facienda statuit: utraque autem vocat incomprehensibilia. quia omnem nostrum captum longè superant. Atque ut de re præsentis loquamur, de quâ etiam & Apostolus loquitur, ad iudicium Dei pertinet quod decrevit, quot homines essent salvandi sive ex Iudæis essent, sive ex gentibus: via autem & modus perducendi quos decrevit ad salutem, is fuit, ut Iudæi primò & per se ad salutem vocarentur, Gentiles autem non nisi secundariò, & ex occasione lapsus Iudæorum, secundum illud: *Iudæi primò, & Græci,* unde factum, ut populum fecerit non populum, non populum autem fecerit populum, secundum illud Osee, quod citat Apostolus Rom. 9. *Vocabo non plebem meam, plebem meam: & non dilectam, dilectam: & non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam:* & hæc iudicia sunt inscrutabilia, & investigabiles viæ: nam quis unquam cogitasset, per hanc viam salvandas gentes, ac magnam ex parte perituras nisi maximam ex parte perituras nisi maximam ex parte Iudæi periissent, in quo magna fuit scientiæ, & sapientiæ Dei profunditas.

2. Id pertinuit ad summam commendationem divinæ bonitatis & iustitiæ, secundum illud Rom. 11. *Vide ergo bonitatem & severitatem Dei, In eos quidem qui ceciderunt*

*servitatem: In te autem bonitatem Dei: Nam quæ maior severitas quam erga Judæos quib⁹ minimè pepercit? ut quæ major bonitas quam erga Gentiles quorum non modo non fuerunt ulla merita, sed magna demerita, cum eos tamen loco Judæorum subrogarit? Nam si severus esse voluit, cur non erga Gentiles, uti erga Judæos? si bonus, cur ut Gentibus non etiam Judæis fuit? sed potius unde occasionem sumpsit unos puniendi, inde ansam arripuit alios salvandi, erga primos severus, id est, non utens misericordiâ: erga secundos bonus, ultrò illis benefaciens: est enim bonitas, græcè *grîsôdis*. virtus quædam quâ aliis benefacimus sponte, & non requisitis eorum meritis, uti dicitur ad Titum 3. *Apparuit benignitas, &c. Non ex operibus quæ fecimus nos, & hæc Deus usus est cum conversis ex Gentibus.**

Jam quod attinet ad utilitatem, aliis ex aliis per æmulationem Deus opitulatus est: Cum enim Gentes Judæis posthabita intellexissent, sibi etiam aditum patere ad Evangelij virtutem, & se Judæorum loco subrogandas esse, docente eas Paulo Act. 13. *Posui te in lucem Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terræ: ex eâ re æmulationem in se conceperunt, ac facilius ad fidem venerunt, quod sic exprimit Lucas in verbis sequentibus: Audientes autem Gentes gavise sunt, & glorificabant verbum Domini, & crediderunt, quotquot erant præordinati ad vitam æternam: è contrario verò Judæi cernentes se loco suo excidisse, cumque à Gentibus occupatum; æmulatione gentium venient ad fidem, dicente Mose uti cum citat Paulus Rom.*

10. *Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: Et ipse cap. 11. sic loquitur, Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, ministrum meum honorificabo. si quo modo ad æmulandum provocem carnem meam, & salvos faciam aliquos ex illis, quod sanè continget in fine mundi, cum plenitudo Gentium intrarit: Tunc enim, ut ait Paulus, *Omnis Israël salvus fiet*, id est numerus totus Judæorum salvandorum perficiendus est: quare sicut Gentiles ex Judæorum ruinâ salvati sunt, ita Judæi & Gentium salute salvi fient. Ex quibus omnibus patet eiusmodi dispositione & æquissimam fuisse, & fructuosissimam, licet planè admirabilem.*

Sed quàm in hoc sermone partem accipis, mi Auditor? maximam planè, immò & te quoque, tota quanta est, hæc spectat oratio: aut enim justus es, aut peccator: si justus, audi Apostolum eâ de re differentem, Rom. 11. *Noli altum sapere, sed time, si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, nè fortè, nec tibi parcat: Nemini virtus, nemini gratia naturalis est: quilibet potest excidere. Nemo itaque vel gloriatur Parentum suorum virtute, vel ratione cognationis, vel ratione professionis: Hoc Judæis minimè profuit, quibus nihil attulit adoptio filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa, & quod Patres eorum fuerint Patriarchæ, & quod ex ipsis Christus secundum carnem, nam uti dictum est, *Repulit Deus plebem suam*, & rami ob incredulitatem fracti sunt. Nemo item gloriatur quod sit fidelis, ipsi enim hoc quandam fuerunt, sed nunc infideles: itaque Apostolus, *Tu autem vide stas, noli altum sapere, sed time.**

Nemo

Nemo de virtute præteritâ gloriatur, id enim eis non profuit, sed cum recedere, rejecti sunt: Unde Apostulus tibi, *si permanseris in bonitate*, id est, si te dignum servaveris bonitatis Dei, ne te immobilem putes, alioquin & tu excideris. Quid enim, si Judæo non pepercit tibi parcat? immo minus: *Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat*: Certè plus timendum est justo, & diu justo, quàm alteri, nè beneficio abutatur quod accepit. Quam multorum casus vidimus & naufragia? Quàm multi plurium annorum pudicitiam perdidere, aut justitiam, aut probitatem? Erant illi quidem filij regni, quibus ut ait Chrysofost. regnum fuerat præparatum; sed *filij regni eijcientur in tenebras exteriores*: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam*. Quia illa parata est, alicuius erit: *Etenim dona Dei sunt sine penitentiâ*. Tua quidem est quia & mereri incæpisti, & tibi primùm oblata est, sed si indignum te præbueris, erit qui illam accipiat; si vocatus non venis, erit qui veniat: nam numerus salvandorum ex eius voluntate complebitur. Vide ne tuo casu fias alterius salus, & tuo damno alterius lucrum: Judæorum similis, de quibus Apostolus: *Illorum delicto salus est Gentibus*: Et postea, *delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum divitiæ gentium*: fuerat quidem hæc Dei intentio ut salvareris; parum est, fuerat ut ad sanctitatem venires: certè tot tibi adjumenta dederat, tot gratias, tot motus: sed quia te indignum iudicasti, putas fore ut bona in nihilum recidant? nequaquã: id alterius bono fecisti. Tuã coronã, id est quæ tibi parata erat, alius accipiet, ut multiplici dolo-

re afficiaris. Quò Judæi deiecti? In Gentium conversione perculsi sunt, cum illud Christi fuit impletum, *Multi ab Oriente, & Occidente venient: & recumbent cum Abraham, Isaac & Jacob in regno caelorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores*: In quo successu multiplex illis evenit pœna, his autem lætitia & gaudium. Judæis quidem dolendum fuit, 1. quòd exciderunt: 2. quòd suis & propriis exciderunt, filij enim dicuntur regni quibus regnum fuerat præparatum. Quæ res (inquit Chrysofostomus) majorem poterat ipsis inferre dolorè, cum sinum Abrahamæ repromissione suum quasi è manibus eorum extorqueri sibi viderint? Gentibus verò certè gaudendum, tum quia bonorum compotes facti sunt, tum quia hæc quæ non sperarunt consecuti sunt. His quoque tertium adiacere posset, ait Chrysofost. quòd illi videant negligentiam sibi ea excidisse, quæ isti studio rapuerunt. Quartum ego adiciam quòd eos magnopere percellere deberet: nimirum maximum amborum discrimen: qui sunt enim qui excluduntur? filij regni: qui sunt qui à sinu Abrahamæ reiiciuntur? Israëlita, & filij, qui de eâ filiatione sic gloriabantur. Qui verò sunt illi qui cum Abraham recumbunt? alienigenæ & gentes, sine nomine populi, itaque dicuntur ab Oriente & Occidente vocati, id est qualescumque tandem fuerint ac sine discrimine: nam Pater familias servo præcepit Lucæ 14. *Exi citò in plateas & vicos Civitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc. huc. Exi in vias & sepes, & compelle intrare ut impleatur domus mea*. Quid autem durius, quàm hos

admitti, illos expelli: filios regni eiici in tenebras exteriores, alienigenas, hoc est, idololatrias, vitiis omnibus coopertos, à Deo tot sæculis averfos in sinum Abrahamæ recipi? Et quid iustè cõqueri poterunt, nisi de se conquerantur? nam si ulli patebat sinus Abrahamæ, non dubium quin filiis patuerit: unde igitur ipso sunt exclusi, nisi quia vitio suo intrare noluerunt? Si Abraham non rejecit quoscunque venientes ab Oriente & Occidente, quomodò filios suos repulisset?

Ab hoc exemplo, ad te quæso convertere. Quàm erit illud tibi grave aliquândo cum te videris dejectum à gloriâ quæ tua pænè fuerat, si perdurasses, quanto tempore filius regni fuisti? tibi enim paratum erat regnum, & quæ fuerat Dei voluntas: nam cur tot te gratijs prævenisset, nisi te magnæ gloriæ paravisset? Illum Abrahamæ sinum sperare debueras, cuius aliquandiu filius fide & imitatione extiteras, sed tot bona unica hora dissipavit. Et quàm illud gravius, cum videris alterum, tuam coronam accepisse, tibi prius destinatam, sed tuâ negligentia deperditam? cum videbis alium tuo loco sedere, nec nisi tuo damno foelicem? 1. Reg. 2. *Et videbis æmulum tuum in templo, in universis prospere Israel, ut deficiant oculi tui, & tabescat anima tua.* Sed illud erit super omnia, gravissimum cum videris hominem abjectissimum, & aliquando in vitâ sceleratissimum, ac longè positum à regno Dei, in sinu Abrahamæ requiescentem, te autem dejectum: Quàm grave fuit diviti Epuloni, cum siti in flammis discrucietur in summâ rerum omnium inopiâ, videre Lazarum in sinu Abra-

hæ lautissimè epulantem, scitur (ait Chrysologus) quod te plus cruciet visus in requie Lazarus, quam tua tormenta. Nemo itaque confidat: nemo se stabilem putet, atque immobilem, nemo securitate corrumpatur, nemo alium despiciat, quilibet deiici potest, ne se dicat stare, quilibet frangi potest, ne se insertum olivæ jactet. Te quotidie ad perseverantiam hortare, quam Deus nemini donat nisi volenti nisi conâti, quamquam neque voluntas sufficiat, neque curus, nisi adsit misericordia Dei miserentis: *Tene itaque quod habes, ne aliter accipiat coronam tuam.*

Quod si peccator es, imò si sceleratus, & regno planè indignus, noli tamè animum despondere, quasi redire non possis. *Numquid qui dormit, non adiuciet ut resurgat?* Gentes quondam idololatræ ad veritatis agnitionem venire potuerunt, tot mores mutati, tot vitæ consuetudines, tot vitia deleta, tot prostrata monstra; Quid post hæc exempla dubitas? Si primis votis regnum cœlorum ambire non potes, sed potes secundis. Quàm multi quotidie pereunt, quàm multi cadunt, quàm multi franguntur? Illi tuo lucro atque emolumentò pereunt, si occasione uti velis. Tam multis pereunt coronæ, quæ possunt esse tuæ si velis. Nemo est tam vilis, sed nec tam impius, nec tam sceleratus, quo peiorum non mutarit gratia, non receperit cœlum. Tot justos circumspice, nemo est illorum quem æquare non possis. Et illud parum est: nemo est, què superare non possis. Cœlum ingredi, Beatos circumspice, quot ego video olim histriones & mimos, olim adulteros ac turpes, olim injustos & raptores

res, olim impios & idolorum cultores, ut nemo jam audeat desperare. Illi sunt qui cum Abraham epulantur, & in eius sinu quiescunt, dum filij regni in tenebris exterioribus lugent, atque tristantur: Quam hæc vox justos terrere, & peccatores consolari debet, quæ dicit Matth. 21. *Amen dico vobis, quia Publicani & meretrices præcedent vos in regnũ Dei:* Et Matthæus olim publicanus factus est Apostolus, & Paulus, & olim blasphemus, & persecutor, factus est Prædicator & Apostolus. En Magdalena Mulier in civitate peccatrix, plus ceteris amavit, mulierẽ partẽ elegit, & Vir-

gines ipsas superavit: ita scilicet: *Regnũ Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Neque enim datur aut sanguini aut stirpi, aut conditioni, aut professioni, sed virtuti, & quo quisque est violentior, eò etiam certius illud rapit. Nihil Judæ profuit filium fuisse regni, cum factus sit gehennæ filius. Nihil nocuit Æthiopi barbarum fuisse, & unum eorum qui ab ortu & occasu fuerunt, quandoquidem in Abrahami consortium fuit admittus, & cum Patriarchis, æternis bonis fruitur, quæ nobis donet Filius Dei qui est benedictus in sæcula. Amen.

FERIA QUINTA CINERUM,

CONCIO PRIMA,

DE FIDE.

Amen dico vobis. Non inveni tantam fidem in Israël. Matth. 8.

IN hodierno Evangelio, in quo agitur de sanitate restitutã servo Centurionis, multa sunt valde notabilia. 1. est, mira Christi potentia, qui licet absens solo verbo, hoc est solo imperio Centurionis servum sanavit. 2. Magna Centurionis humilitas, qui non aulus est sistere se præsentem Christo Domino, & rogare coram, sed per alios rogavit, profitens se non esse dignum, ut id per se faceret: & cum sciret nihilominus Christum ad se venire, id

excusavit, negans se dignum esse ut in eius domum veniret. 3. Admirabilis eius fides, quæ Christum etiam rapuit in admirationẽ: nam uti dicitur in textu: *Audiens autem Jesus miratus est,* de quare S. Chrysologus serm. 10. Creator mirabilium miratur, aurium conditor, quasi qui non audita nesciat, sic stupet audita. 4. Prælatio fidei gentilium supra Judæorum fidem: Unde Christus. *Non inveni tantam fidem in Israël. 5.*

Tacita